

Wolters Kluwer Schrijfwijze voor auteurs

Inhoud

Samenvatting Wolters Kluwer Schrijfwijzer voor auteurs	2
1 Inleiding	3
2 Verwijzen naar wet- en regelgeving	4
2.1 Verkort verwijzen naar wet- en regelgeving	4
2.2 Volledig verwijzen naar regelgeving met een citeertitel	4
2.3 Verwijzen naar regelgeving die geen citeertitel of afkorting heeft	5
2.4 Verwijzen naar Kamerstukken	6
3 Verwijzen naar jurisprudentie	6
4 Verwijzen naar vakliteratuur	7
4.1 Verkort verwijzen naar vakliteratuur	7
4.2 Volledig verwijzen naar vakliteratuur	8
5 Verwijzen naar artikelsgewijs commentaar	10
6 Verbetering van de leesbaarheid	11
6.1 Redactionele aanpassingen in officiële teksten	11
6.2 Spelling, schrijfwijzen en afkortingen	11

Samenvatting bij Wolters Kluwer Schrijfwijzer voor auteurs

Verkort verwijzen naar wet- en regelgeving

Schematisch: [artikel] [lid] [onderdeel] [subonderdeel] [WKS-naam regeling]

Minimaal nodig voor een link: [artikel] [WKS-naam regeling]

art. 6:162 BW
art. 17-23 Mw (reeksverwijzing)
art. 6:162-164 BW (reeksverwijzing)
art. 138 lid 1 onderdeel b Gw
art. 3.1.1, 4.1.1 lid 5 onder 1° Wlz
art. 3.72 lid 1 onderdeel a onder 2° Wet IB 2001
art. 2.14a lid 3 Wet IB 2001 en art. 16 lid 3 SW 1956
hoofdstuk 3 Wro
titel 1 afd. 2 Boek 3 BW

Verkort verwijzen naar jurisprudentie

Verkorte link schematisch: [Instantienaam verkort] [datum], [ECLI], [bronvermelding]

bronvermelding: [verkorte uitgavetitel] [publicatiejaar]/[publicatiernr]

Minimaal nodig voor een link: [ECLI] en/of [bronvermelding]

Uitgebreide link schematisch (optioneel): [instantie] [datum], [zaaknr], [ECLI], [rechtsoverweging] ([conclusienemer]), [bronvermelding], m.nt. [annotator]; [tweede_bronvermelding], m.nt. [annotator] ([roepnaam_uitspraak])

ABRvS 16 maart 2016, ECLI:NL:RVS:2016:683
HR 29 januari 2016, ECLI:NL:HR:2016:162, NJ 2016/173
HR 29 januari 2016, ECLI:NL:HR:2016:162, NJ 2016/173, m.nt. T. Hartlief (*McDonald-van Biezen/McDonald en Delta Lloyd*)
HR 29 januari 2016, ECLI:NL:HR:2016:162 (concl. A-G J. Spier), NJ 2016/173, m.nt. T. Hartlief
HR 29 januari 2016, ECLI:NL:HR:2016:162, r.o. 3.8, NJ 2016/173, m.nt. T. Hartlief
HR 29 januari 2016, ECLI:NL:HR:2016:162, NJ 2016/173, m.nt. T. Hartlief; AB 2016/298, m.nt. R. Ortlep (*McDonald-van Biezen/McDonald en Delta Lloyd*)
HvJ EU 25 maart 2010, C-79/09, ECLI:EU:C:2010:171 (*Commissie/Nederland*)
EHRM 24 juni 2004, ECLI:CE:ECHR:2004:0624JUD005932000, NJ 2005/22, m.nt. E.J. Dommering; AB 2005/1, m.nt. R. Nehmelman (*Caroline von Hannover/Duitsland I*)

Verkort verwijzen naar vakliteratuur

Zie voor verkorte en uitgebreide verwijzingen naar online Wolters Kluwer-uitgaven de **WKS Referentielijst**

Schematisch: [achternaam auteur], [verkorte uitgavetitel] [publicatiejaar]/[publicatiernr]

Minimaal nodig voor een link: [verkorte uitgavetitel] [publicatiejaar]/[publicatiernr]

Bij permanent geactualiseerde uitgaven wordt géén publicatiejaar vermeld.

Gräler, *Burenrecht (Mon. BW nr. B26)* 2019/3.3 (boek)
Van Slooten, Zwemmer & Zaal, *Handboek nieuw ontslagrecht* 2015 (boek)
Stein e.a., *Compendium Burgerlijk procesrecht* 2018 (boek)
Groenewald, *NJB* 2018/260 (tijdschrift)
Hilten & Punt, *WFR* 2019/91 (tijdschrift)
Hondius, in: *De Spier-bundel* 2016/16.2 (bijdrage verzamelbundel)
Daamen, *Handboek Strafzaken* 6.1 (permanent geactualiseerde uitgave)
Zoontjens, *MR magazine* 2019, afl. 8, p. 20-21 (uitgave met alleen paginanummers)

Verkort verwijzen naar artikelsgewijs commentaar

Schematisch: [auteur], in: [verkorte uitgavetitel] [publicatiejaar], [regelingonderdeel], [aantekeningnummer]

Minimaal nodig voor een link: [verkorte uitgavetitel], [regelingonderdeel], [aantekeningnummer]

Vakstudie *Omzetbelasting*, art. 8 lid 1 Wet OB 1968, aant. 2
Lindenbergh, in: *GS Schadevergoeding*, art. 6:96 BW, aant. 2
Jansen, in: *GS Onrechtmatige daad*, commentaar op art. 6:162 BW

1 Inleiding

De Wolters Kluwer Schrijfwijze voor auteurs (WKS) van Wolters Kluwer bevat de essentiële regels voor goed leesbare verwijzingen naar literatuur, wet- en regelgeving en jurisprudentie in Wolters Kluwer content. Het opvolgen van deze regels is van belang voor de lezers die in een online omgeving hyperlinks verwachten die het mogelijk maakt door te klikken naar gerelateerde documenten.

Opzet

De verschillende soorten verwijzingen (naar wet- en regelgeving, jurisprudentie, vakliteratuur, artikelsgewijs commentaar) worden in aparte hoofdstukken beschreven. Elk hoofdstuk bevat een uitleg van de minimaal benodigde onderdelen waarmee we hyperlinks kunnen laten aanbrengen. Deze hyperlinks worden door Wolters Kluwer gevalideerd. Daarnaast bevat elk hoofdstuk aanwijzingen voor de voorkeursschrijfwijze van verkorte en volledige verwijzingen met additionele informatie over de verwijzing voor de lezer.

De beschreven voorkeursschrijfwijze in de WKS sluit grotendeels aan bij die van de *Leidraad voor juridische auteurs*. Deze redactionele standaard, een uitgave van Wolters Kluwer, wordt door een groot deel van juridisch Nederland gebruikt. De WKS hanteert echter van de Leidraad afwijkende voorschriften voor het verwijzen naar vakliteratuur gepubliceerd in boeken. De in de WKS beschreven methode is noodzakelijk voor het aanbrengen van hyperlinks, de in de Leidraad beschreven voorkeur voor vakliteratuurverwijzingen maakt dit onmogelijk. Daarom heeft Wolters Kluwer gekozen voor de in de Leidraad beschreven alternatieve schrijfwijze (zie *Leidraad voor juridische auteurs* 2019, Bijlage B1, p. 128-131).

In de WKS wordt verwezen naar bijlagen met voorkeursschrijfwijze en afkortingen van instantienamen, wetnamen en publicatienamen. Deze worden op www.wolterskluwer.nl/auteur/voor-auteurs/auteursmiddelen-en-instructies gepubliceerd. Op deze plek bevindt zich ook een WKS Referentielijst met de voorkeursschrijfwijze voor verkorte en volledige literatuurverwijzingen naar online uitgaven van Wolters Kluwer.

Voor spellingszaken en schrijfwijzen wordt aangesloten bij de Woordenlijst Nederlandse Taal (praktisch uitgewerkt in *Het Groene Boekje*).

Vragen en opmerkingen met betrekking tot de WKS kunnen worden gericht aan het volgende emailadres: WKNL-WKBS@wolterskluwer.com.

2 Verwijzen naar wet- en regelgeving

2.1 Verkort verwijzen naar wet- en regelgeving

Een verkorte wetsverwijzing vermeldt zo compact mogelijk de essentiële gegevens van een regelingonderdeel waarnaar wordt verwezen, namelijk het regelingonderdeel en de (WKS-)afkorting van de regelingnaam.

Een correct opgebouwde verkorte wetsverwijzing wordt in online-uitgaven van Wolters Kluwer omgezet in een hyperlink mits de regeling beschikbaar is binnen Navigator.

Verkort verwijzen naar wet- en regelgeving wordt aanbevolen in voetnoten, tekst tussen haakjes en tabellen, kortom op plaatsen waar weinig ruimte is. Veel uitgaven, vooral tijdschriften, gebruiken verkorte wetsverwijzingen ook consequent in de hoofdtekst. Het is ongewenst om in de hoofdtekst verkorte en volledige wetsverwijzingen door elkaar te gebruiken, dit wordt bij controle op consistentie indien relevant aangepast.

Schematisch: [artikel] [lid] [onderdeel] [subonderdeel] [WKS-naam regeling]

Minimaal nodig voor een link: [artikel] [WKS-naam regeling]

art. 6:162 BW
art. 17-23 Mw (reeksverwijzing)
art. 138 lid 1 onderdeel b Gw
art. 3.1.1, 4.1.1 lid 5 onder 1° Wlz
art. 3.72 lid 1 onderdeel a onder 2° Wet IB 2001
art. 2.14a lid 3 Wet IB 2001 en art. 16 lid 3 SW 1956
hoofdstuk 3 Wro
titel 1 afd. 2 Boek 3 BW

Aandachtspunten

1. WKS-namen van wetten, verdragen en andere ministeriële regelingen staan in Bijlage WKS Wetnamen. Dat geldt ook voor belastingbesluiten en een selectie van ZBO-regelingen, reglementen en beleidsdocumenten.
2. Als er geen WKS-naam beschikbaar is in de bijlage of de afkorting is onvoldoende bekend bij de doelgroep van uw publicatie, gebruik dan de citeertitel.
3. De volgorde van de onderdelen is van groot naar klein (artikel > lid > onderdeel > subonderdeel), zonder gebruik van komma's of andere leestekens tussen de onderdelen.

art. 3.72 lid 1 onderdeel a onder 2° Wet IB 2001

4. De BW-boeken gelden als afzonderlijke wetten. Verwijs naar afdelingen e.d. aldus:
...titel 5 afd. 2 Boek 6 BW...
5. Gebruik voor artikelen van het Burgerlijk Wetboek de notatie met dubbele punt na het boeknummer:
... art. 6:162-164 BW...
6. Vermijd de afkortingen Uitv.besl. (voor uitvoeringsbesluit), Uitv.reg. (voor uitvoeringsregeling) en Uitv.besch. (voor uitvoeringsbeschikking).

Dus niet: In de Uitv.reg. IB 2001 is bepaald ... **maar:** In de Uitvoeringsregeling IB 2001 is bepaald ...

2.2 Volledig verwijzen naar regelgeving met een citeertitel

Een volledige wetsverwijzing vermeldt voluit alle onderdelen van de regeling waarnaar wordt verwezen, namelijk artikel, lid, onderdeel, subonderdeel en de citeertitel van de regeling. Ook een volledige wetsverwijzing wordt binnen online-uitgaven van Wolters Kluwer omgezet in een hyperlink, mits de regeling ook beschikbaar is binnen Navigator.

Volledig verwijzen wordt altijd gebruikt in officiële teksten van wet- en regelgeving en vaak in officiële teksten jurisprudentie. Het kan daarom gepast zijn ook in de hoofdtekst van een uitgave volledig verwijzen toe te

passen, maar niet in voetnoten, tekst tussen haakjes en tabellen waar weinig ruimte is. Het is voor de lezers onoverzichtelijk wanneer in de hoofdtekst verkorte en volledige wetsverwijzingen steeds door elkaar gebruikt worden, dit wordt bij controle op consistentie indien relevant aangepast door de redacties van WKNL.

Schematisch: [artikel], [rangtelwoord lid], [onderdeel], [subonderdeel], van de/ het [citeertitel]
Minimaal nodig voor een link: [artikel] van de/het [citeertitel]

artikel 162 van Boek 6 van het Burgerlijk Wetboek
artikelen 17 tot en met 23 van de Mededingingswet
artikel 138, eerste lid, onderdeel b, van de Grondwet
artikel 3.1.1, 4.11, vijfde lid, onder 1° van de Wet langdurige zorg
artikel 3.111, eerste lid, onderdeel a, onder 2°, van de Wet inkomstenbelasting 2001
artikel 2.14a, derde lid, van de Wet inkomstenbelasting 2001 en artikel 16, derde lid, van de Successiewet 1956
afdeling 2 van titel 1 van Boek 3 van het Burgerlijk Wetboek

Aandachtspunten

1. Citeertitels van wetten, verdragen en andere regelingen staan in Bijlage WKS Wetnamen.
2. Schrijf bij artikelen van het Burgerlijk Wetboek het woord 'Boek' steeds met een hoofdletter:

... artikelen 162 tot en met 164 van Boek 6 van het Burgerlijk Wetboek ...
... afdeling 1 van titel 4 van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek ...

Meld regelingen die volgens u ten onrechte ontbreken in Bijlage WKS Wetnamen voor opname aan via het volgende emailadres: WKNL-WKBS@wolterskluyer.com. Voorwaarde voor opname is dat de regeling regelmatig wordt aangehaald.

2.3 Verwijzen naar regelgeving die geen citeertitel of afkorting heeft

Als een regeling niet met een citeertitel of afkorting kan worden aangeduid, is het noodzakelijk om de totstandkomingsdatum te vermelden en de bron waarin de regeling is gepubliceerd. Volledige wetsverwijzingen resulteren niet automatisch in een link.

Schematisch: [artikel] van de/van het [regelingstype] van [regelgever] van [datum] ([publicatiebron])

Zie de regeling van de Minister van Economische Zaken en Klimaat van 24 mei 2019 (*Stcrt.* 2019, 30559)
Artikel XIII van de wet van 24 april 2019 (*Stb.* 2019, 185)
Richtlijn (EU) 2015/637 coördinatie- en samenwerkingsmaatregelen ter vergemakkelijking consulaire bescherming niet-vertegenwoordigde burgers van de Unie in derde landen en tot intrekking van Besluit 95/553/EG (*PbEU* 2015, L 106)

Aandachtspunten

1. Een ministeriële regeling wordt aangeduid als 'regeling van de Minister van...' en een algemene maatregel van bestuur als 'koninklijk besluit' (eventueel afgekort: KB).
2. De woorden 'regeling' en 'koninklijk besluit' krijgen geen hoofdletter, evenmin als de woorden 'wet', 'rijkswet', 'verordening' enz.
3. De datum van een verdrag wordt voorafgegaan door de plaats van totstandkoming:
Artikel 3 van het Verdrag inzake verhaal in het buitenland van uitkeringen tot onderhoud, New York 20 juni 1956 (*Trb.* 1957, 12)
4. Voor zover dat uit de context nog niet duidelijk is, moet na de datum de inhoudelijke aanduiding uit het opschrift (intitulé) van de regeling worden vermeld:
Zie de overgangsregeling in artikel III van de wet van 24 december 1997 tot herziening van het afstammingsrecht alsmede de regeling van adoptie (*Stb.* 1997, 772).

2.4 Verwijzen naar Kamerstukken

Een Kamerstukverwijzing bevat de gegevens die nodig zijn voor unieke identificatie van een Kamerstuk. Een Kamerstukverwijzing wordt binnen de online-uitgaven van Wolters Kluwer omgezet in een hyperlink naar de officiële bron op de website officielebekendmakingen.nl.

Link schematisch: [Bronaanduiding] [vergaderjaaraanduiding], [Kamerstuknr], [subnr], p. [paginanr] (type)
Minimaal nodig voor een link: [Bronaanduiding] [vergaderjaaraanduiding], [Kamerstuknr], [subnr]

Kamerstukken II 2015/16, 34442, nr. 3, p. 7 (MvT)
Kamerstukken I 2014/15, 33802, C, p. 3

Verwijzingen naar andere soorten parlementaire documenten worden over het algemeen niet voorzien van een hyperlink naar de officiële bron.

Handelingen II 2012/13, nr. 23, item 14, p. 104
Handelingen I 2003/04, nr. 27, p. 1465
Aanhangsel Handelingen II 2014/15, nr. 106

Aandachtspunten

1. Gebruik voor het parlementaire zittings- of vergaderjaar het jaar van publicatie van het Kamerstuk. Laat in het tweede jaartal '19' of '20' weg behalve bij '1999/2000'.
2. Als naar de hele parlementaire behandeling verwezen wordt, kan het ondernummer worden weggelaten. Als er geen onderscheid wordt gemaakt in Eerste en Tweede Kamerstukken, kan als bronaanduiding *Kamerstukken* worden gebruikt (zonder *I* en *II*) en mag de vergaderjaaraanduiding worden weggelaten.
3. De type-aanduiding is optioneel en is overbodig als de aard van het Kamerstuk uit de tekst al blijkt.

3 Verwijzen naar jurisprudentie

Een jurisprudentieverwijzing bevat de gegevens die nodig zijn voor unieke identificatie van de uitspraak. Deze bevat in ieder geval de primaire bron (ECLI) én waar mogelijk ook de bronvermelding van één of maximaal twee (bij voorkeur Wolters Kluwer) uitgaven waarin de uitspraak verschenen is. Het is aan de auteur of aan de redactie om een keuze te maken welke uitgaven dit zijn.

Zowel de ECLI (European Case Law Identifier) als de bronvermelding van een tijdschrift of andere publicatie van Wolters Kluwer worden binnen de online-uitgaven van Wolters Kluwer omgezet in een hyperlink, mits de bron waarnaar verwezen wordt binnen Navigator beschikbaar is. In Nederland is het de gewoonte om de jurisprudentieverwijzingen steeds te laten beginnen met instantie en voluit geschreven datum, ook al bevat de ECLI alle informatie die nodig is om een uitspraak te vinden.

Bij veelvuldig verwijzen naar jurisprudentie verdienen voetnoten de voorkeur, zodat de hoofdttekst goed leesbaar blijft.

Verkorte link schematisch: [Instantienaam verkort] [datum], [ECLI], [bronvermelding]
Bronvermelding bestaat uit: [verkorte uitgavetitel] [publicatiejaar]/[publicatienr]
Minimaal nodig voor een link: [ECLI] en/of [bronvermelding]

HR 29 januari 2016, ECLI:NL:HR:2016:162, NJ 2016/173
ABRvS 16 maart 2016, ECLI:NL:RVS:2016:683

Een uitgebreidere jurisprudentieverwijzing kan het volgende bevatten: vermelding van instantie, datum voluit geschreven, zaaknummer (zonder aanduiding nr.), ECLI, rechtsoverweging, conclusienemer, alle relevante bronnen en annotatoren en de roepnaam van de uitspraak (gecursiveerd).

Uitgebreide link schematisch: [instantie] [datum], [zaaknr], [ECLI], [rechtsoverweging] ([conclusienemer]), [bronvermelding], m.nt. [annotator]; [tweede_bronvermelding], m.nt. [annotator] ([roepnaam_uitspraak])

HR 29 januari 2016, ECLI:NL:HR:2016:162, NJ 2016/173, m.nt. T. Hartlief (*McDonald-van Biezen/McDonald en Delta Lloyd*)
HR 29 januari 2016, ECLI:NL:HR:2016:162 (concl. A-G J. Spier), NJ 2016/173, m.nt. T. Hartlief
HR 29 januari 2016, ECLI:NL:HR:2016:162, r.o. 3.8, NJ 2016/173, m.nt. T. Hartlief
HR 29 januari 2016, ECLI:NL:HR:2016:162, NJ 2016/173, m.nt. T. Hartlief; AB 2016/298, m.nt. R. Ortlep (*McDonald-van Biezen/McDonald en Delta Lloyd*)
HvJ EU 25 maart 2010, C-79/09, ECLI:EU:C:2010:171 (*Commissie/Nederland*)
EHRM 24 juni 2004, ECLI:CE:ECHR:2004:0624JUD005932000, NJ 2005/22, m.nt. E.J. Dommering; AB 2005/1, m.nt. R. Nehmelman (*Caroline von Hannover/Duitsland I*)

Aandachtspunten

1. Verkorte instantienamen staan in Bijlage WKS Instantienamen. Afkortingen van publicatiebronnen staan in Bijlage WKS Publicatienamen.
2. Extra bronvermeldingen worden steeds van de voorgaande gescheiden door een puntkomma. Na elke bron volgt eventueel de naam van de annotator.
3. Vermelding van het zaaknummer is alleen noodzakelijk als er geen ECLI of andere bronvermelding beschikbaar is.
4. Het wordt aanbevolen de roepnaam van de uitspraak te vermelden, omdat dit bij de lezer vaak leidt tot herkenning. Vaak bestaat de roepnaam uit de namen van de partijen gescheiden door een / en bij Europese jurisprudentie de naam van de klager en van de staat tegen wie de klacht is gericht, gescheiden door een slash (/).

4 Verwijzen naar vakliteratuur

4.1 Verkort verwijzen naar vakliteratuur

Een verkorte literatuurverwijzing vermeldt de essentiële gegevens van een publicatie waarnaar wordt verwezen, namelijk auteur, uitgavetitel, publicatiejaar en publicatienummer. Een verkorte literatuurverwijzing wordt binnen de online-uitgaven van Wolters Kluwer omgezet in een hyperlink, mits de bron waarnaar wordt verwezen binnen Navigator beschikbaar is.

Verkorte literatuurverwijzingen kunnen voorkomen in de hoofdtekst of in voetnoten. Het gebruik van verkorte literatuurverwijzingen zorgt ervoor dat de tekst vanwege de korte vorm beter leesbaar blijft.

Voorals de publicatie niet online beschikbaar is, is het wenselijk de lezer ook te voorzien van alle bibliografische informatie. Dit gebeurt door het opnemen van een volledige verwijzing in een literatuurlijst of een voetnoot.

Schematisch: [achternaam auteur], [verkorte uitgavetitel] [publicatiejaar]/[publicatienr]

Minimaal nodig voor een link: [verkorte uitgavetitel] [publicatiejaar]/[publicatienr]

Bij permanent geactualiseerde uitgaven wordt géén publicatiejaar vermeld.

Boek:

Gräler, *Burenrecht (Mon. BW nr. B26)* 2019/3.3

Tijdschriftartikel:

Groenewald, *NJB* 2018/260

Bijdrage aan een verzamelbundel of commentaaruitgave waarbij de auteur van de bijdrage niet als auteur in de volledige citeerwijze van de uitgave voorkomt:

Hondius, in: *De Spier-bundel* 2016/16.2

Permanent geactualiseerde uitgave:

Daamen, *Handboek Strafzaken* 6.1

Aandachtspunten

1. Standaard worden geen initialen of tituluur vermeld bij de auteursnaam. Voorletters worden alleen gebruikt ter vermindering van misverstanden rond auteurs met dezelfde achternaam. Twee auteursnamen worden gescheiden met '&'. Plaats bij drie auteurs een komma tussen de eerste en de tweede auteur en '&' na de tweede auteur. Plaats bij drie auteurs of meer 'e.a.' na de eerste auteursnaam.
Hilten & Punt, *WFR* 2019/91
Van Slooten, Zwemmer & Zaal, *Handboek nieuw ontslagrecht* 2015
Stein e.a., *Compendium Burgerlijk procesrecht* 2018
2. Verkorte uitgavetitels¹ staan in Bijlage WKS Publicatienamen. Als de verkorte uitgavetitel hier niet is vermeld, gebruik dan de volledige titel zonder subtitel, serie, plaats en uitgever.
3. Vermeld geen publicatiejaar bij frequent geactualiseerde online-uitgaven (zie hiervoor kolom 'jaartal opnemen' in bijlage WKS Publicatienamen). Desgewenst kan vermeld worden wanneer de online-bron het laatst is bijgewerkt op het moment van verwijzen.
4. Het publicatienummer kan een olopend volgnummer zijn of een paragraafaanduiding, bijvoorbeeld 1.3.2. Deze publicatienummers kunnen omgezet worden naar een hyperlink. Alleen als het publicatienummer ontbreekt, mag uitsluitend naar pagina's (en eventuele aflevering) verwezen worden. Er wordt dan geen hyperlink gecreëerd.

Zoontjens, *MR magazine* 2019, afl. 8, p. 20-21

4.2 Volledig verwijzen naar vakliteratuur

Een volledige literatuurverwijzing bevat alle bibliografische gegevens van het werk waarnaar wordt verwezen. Dit is met name van belang voor naslag in folio en voor uitgaven waarnaar geen hyperlink kan worden aangebracht.

Volledige literatuurverwijzingen worden indien relevant vermeld in voetnoten of eindnoten aan het eind van een hoofdstuk of het hele werk. De volledige literatuurverwijzing in een noot moet in verband met de naslagfunctie zo specifiek mogelijk verwijzen naar de aangehaalde passage. Daarom moet als positieaanduiding het publicatienummer (of indien dat ontbreekt het paginanummer) worden vermeld. Positieaanduidingen met beginpagina (of begin- en eindpagina) leveren online nooit een link.

E. Bauw, *Onrechtmatige daad: aansprakelijkheid voor zaken (Monografieën BW nr. B47)*, Deventer: Wolters Kluwer 2015/7 (p. 9 e.v.)

Verder komen volledige literatuurverwijzingen voor in **literatuurlijsten** aan het begin of eind van boeken en permanent geactualiseerde werken. Een literatuurlijst bevat de volledige bibliografische gegevens van de geciteerde werken en is een aanvulling op de verkorte verwijzingen zoals die staan in de hoofdtekst of in noten. Elk item in de literatuurlijst begint met de verkorte literatuurverwijzing (zonder publicatienummer of andere positie-aanduiding), gevolgd door de volledige titelbeschrijving. De volgorde is alfabetisch op achternaam van de auteur en daarbinnen chronologisch met de meest recente als laatste.

Essers, *Het Technolease drama* 2016
P.H.J. Essers, *Het Technolease drama*, Deventer: Wolters Kluwer 2016

De bijbehorende verkorte literatuurverwijzing staat in de voetnoot of in de hoofdtekst mét nadere positieaanduiding door het publicatie- of onderdeelnummer.

Essers, *Het Technolease drama* 2016/1.III.7

¹ In de afgelopen jaren heeft Wolters Kluwer veel boektitels online geplaatst. Voor deze boektitels zijn verkorte citeerwijzen afgesproken, die soms kunnen afwijken van de aanbevolen citeerwijze die in de boeken zelf staat.

De vorm van een volledige literatuurverwijzing is afhankelijk van het type uitgave waarnaar wordt verwezen.

Boek:

[volledige auteursnaam], [volledige uitgavetitel] [(serienaam², nr)], [plaats:] [uitgever] [jaar].

T.J. Dorhout Mees, *De CAR-verzekering (Recht en Praktijk nr. VR7a)*, Deventer: Wolters Kluwer 2019

Artikel in tijdschrift of krant:

[volledige auteursnaam], '[bijdragetitel]', [verkorte uitgavetitel] [publicatiejaar]/[publicatienr], [afl.], [p.]

M. Buijsen, 'Zorgfraude & het medisch beroepsgeheim', *NJB* 2018/2198, afl. 42, p. 3133

Bijdrage aan een verzamelbundel:

[volledige auteursnaam], '[bijdragetitel]', in: [volledige_auteursnaam (red.)], [volledige uitgavetitel] [(serienaam³, nr)], [plaats:] [uitgever] [jaar], [p.].

S. Bartman, 'Hoge Raad weet zich niet goed raad met het concern', in: W.J.L. de Clerck & E. Gras, *Groots perspectief. Opstellen aangeboden aan mr. drs. T.D. de Groot* (De Groot-bundel), Deventer: Wolters Kluwer 2017, p. 15-30

Aandachtspunten

1. Standaard worden van de auteur voorletters (zonder spaties tussen initialen), voorvoegsels en achternaam vermeld, nooit titulatuur of specialistische kwalificaties.
2. Twee auteursnamen worden gescheiden met '&'. Plaats bij drie auteurs een komma tussen de eerste en de tweede auteur en '&' na de tweede auteur. Plaats bij drie auteurs of meer 'e.a.' na de eerste naam.
F.H.J. Mijnsen & A.I.M. van Mierlo, *Materieel beslagrecht (Monografieën Privaatrecht nr. 10)*, Deventer: Wolters Kluwer 2018
M.L. Hendrikse, Ph.H.J.G. van Huizen & J.G.J. Rinkes (red.), *Verzekeringsrecht (Recht en Praktijk nr. VR2)*, Deventer: Wolters Kluwer 2019
E. Bakker e.a. (red.), *Terrorisme. Studies over terrorisme en terrorismebestrijding (Handboeken veiligheid)*, Deventer: Kluwer 2017
3. Vermeld namen van zowel redacteuren als auteurs, plaats na de naam van de laatste redacteur '(red.)'.
4. Een bewerker wordt na de oorspronkelijke auteur vermeld, voorafgegaan door een slash (/), zonder spatie ervoor en erna.
A.A.L. Minkenhof/J.M. Reijntjes, *Minkenhof's Nederlandse strafvordering*, Deventer: Wolters Kluwer 2017
5. Onder 'uitgavetitel' wordt verstaan: de titel plus de eventuele subtitel (beide cursief); plaats tussen titel en subtitel een punt en begin beide met een hoofdletter. Plaats geen aanhalingstekens.
P.G.H. Albert e.a./C. Maas & J.A.C.A. Overgaauw, *Systeem en symmetrie. Opstellen aangeboden aan mr. C.B. Bavinck, creatief denker, bevlogen fiscalist, begenadigd rechter ter gelegenheid van zijn afscheid als raadsheer in de Hoge Raad der Nederlanden op 21 september 2016* (Bavinck-bundel), Deventer: Wolters Kluwer 2016
6. Vermeld achter de uitgavetitel, tussen haakjes en niet cursief, eventuele bijzonderheden zoals serietitel en deelnummer, 'oratie Leiden', 'diss. Amsterdam UvA', 'Pitlo-bundel', 'rapport WRR'.
A. Kolder, *Aansprakelijkheid van de bedrijfsmatige gebruiker. Over de toepassing van art. 6:181 BW (Recht en Praktijk nr. CA18)* (diss. Groningen), Deventer: Wolters Kluwer 2018
7. Vermeld geen serienaam na de titel indien de serienaam al deel uitmaakt van de titel.
8. Vermeld de naam van de uitgever bondig, zonder voorletters (tenzij nader onderscheid nodig is), gevolgd door het jaartal. Laat bij de uitgever vermelding van de rechtsvorm (BV, NV) achterwege. Indien plaats of jaartal van uitgave onbekend is: 'z.p.' respectievelijk 'z.j.'
9. De druk wordt niet vermeld; het jaartal impliceert een opgave van de druk. Desgewenst kan de druk als aanvullende informatie worden vermeld, tussen haakjes, aan het slot van de titelbeschrijving.
10. Na de auteursvermelding kan men tussen haakjes desgewenst aanvullende informatie geven, bijvoorbeeld (met medewerking van ...), (met voorwoord/inleiding van ...), (met naschrift van ...).
11. Na het jaartal kan men desgewenst tussen haakjes aanvullende gegevens over de uitgave plaatsen, zoals: (niet gepubliceerd), (beperkte oplage), (inzage: Koninklijke Bibliotheek, Den Haag).

² Serienaam en -nummer zijn bij uitgaven van Wolters Kluwer in de uitgavetitel opgenomen en moeten dan niet apart worden vermeld.

³ Serienaam en -nummer worden bij uitgaven van Wolters Kluwer al in de uitgavetitel opgenomen en moeten dan niet apart worden vermeld.

12. Aan het eind van de literatuurvermelding kan men desgewenst een persistente identifier als DOI of JCDI vermelden.

N.J. Gans, 'Koersgevoelige informatie: de uitstelbaarheid na VEB/Super de Boer', *V&O* 2015, afl. 6, p. 85-88, doi:10.5553/veno/092596432015025006001

13. Zie voor verkorte en uitgebreide verwijzingen naar online Wolters Kluwer-uitgaven de WKS Referentielijst.

Extra aandachtspunten literatuurlijsten

1. Let op voorvoegsels zoals 'Van', 'Van der' en 'De'; 'Van Dijk' moet onder de D worden geplaatst.
2. Plaats auteurloze werken op titel in de alfabetische rangschikking:
Encyclopedie Sociale Voorzieningen
Encyclopedie Sociale Voorzieningen, Alphen a/d Rijn: Wolters Kluwer
3. Regelgeving, jurisprudentie en andere Kamerstukken dan beleidsnota's, -rapporten en -adviezen horen *niet* in de literatuurlijst thuis.
4. Neem alléén bij een titelbeschrijving van een bijdrage in een verzamelbundel of tijdschrift ook een positieaanduiding op, bij voorkeur met het publicatie- of onderdeelnummer.

J. Timmer, 'Rechtspleging na politiegeweld', in: R. Baas e.a. (red.), *Rechtspleging en rechtsbescherming. Liber amicorum voor prof. dr. Leny E. de Groot-van Leeuwen (Staat en Recht nr. 24)* (De Groot-van Leeuwen-bundel), Deventer: Wolters Kluwer 2015, p. 51-64

M. Bot, 'Demonstratievrijheid en democratie', *NJB* 2017/2226, afl. 42, p. 3060-3067

Extra aandachtspunten externe websites

De meeste juridische bronnen zijn online vindbaar en toegankelijk. De citeerwijze is daarom hetzelfde als die van papieren bronnen. Het toevoegen van een webadres bij verwijzingen naar die bronnen is niet nodig. Het toevoegen van een webadres kan wel nuttig zijn bij verwijzing naar een website of bepaalde pagina op een website.

1. Vermeld de titel van de website, de pagina of de belangrijkste zoekterm, gevolgd door een verwijzing naar de homepage.
2. Laat in de URL van de homepage het voorvoegsel 'http://' en 'https://' achterwege, maar gebruik wel het voorvoegsel 'www.' Deze zal bij sterk ingeburgerde websites door Wolters Kluwer worden verwijderd. Als de URL niet op één regel past, zet dan de gehele URL op een nieuwe regel.

'Herleidbare geconsolideerde versie Omgevingswet', www.omgevingswetportaal.nl

3. Verwijs niet naar pagina's die na een zoekopdracht zijn gevonden. Veel websites geven namelijk na een zoekopdracht een adres dat niet het vaste adres van de pagina is, maar een tijdelijk adres.

5 Verwijzen naar artikelsgewijs commentaar

Artikelsgewijs commentaar is commentaar op onderdelen van wet- en regelgeving dat vaak per regelingonderdeel wordt opgedeeld in genummerde aantekeningen. Een commentaarverwijzing vermeldt de essentiële gegevens van het commentaar waarnaar wordt verwezen, namelijk auteur, uitgavetitel, regelingonderdeel dat becommentarieerd is en het aantekeningnummer.

Commentaarverwijzingen worden gebruikt in de hoofdtekst van een uitgave of in voetnoten. Een correct geformuleerde commentaarverwijzing wordt binnen online-uitgaven van Wolters Kluwer omgezet in een hyperlink naar het onderdeel van het commentaar.

Schematisch: [auteur], in: [verkorte uitgavetitel] [publicatiejaar], [regelingonderdeel], [aantekeningnummer]
Minimaal nodig voor een link: [verkorte uitgavetitel], [regelingonderdeel], [aantekeningnummer]

Vakstudie *Omzetbelasting*, art. 8 lid 1 Wet OB 1968, aant. 2
Lindenbergh, in: *GS Schadevergoeding*, art. 6:96 BW, aant. 2

Aandachtspunten

1. Gebruik als regelingnaam de verkorte WKS-naam volgens Bijlage WKS Wetnamen en anders de officiële afkorting of citeertitel.

2. Gebruik bij algemene verwijzingen naar hele onderdelen commentaar of naar commentaar dat niet in aantekeningen is opgedeeld de 'commentaar op'-verwijzing, bijvoorbeeld:
Jansen, in: *GS Onrechtmatige daad*, commentaar op art. 6:162 BW
3. Vermeld de volledige verwijzing in de literatuurlijst of voetnoot.
S.D. Lindenbergh, in: A.T. Bolt (red.), *Groene Serie Schadevergoeding*, Deventer: Wolters Kluwer, art. 6:109 BW, aant. 14
Als er naar diverse onderdelen van dezelfde uitgave wordt verwezen, kan in de literatuurlijst worden volstaan met één beschrijving van de uitgave als geheel. De details, zoals het besproken wetsartikel en het aantekeningnummer, staan dan alleen in de verkorte verwijzingen.
Groene Serie Schadevergoeding
A.T. Bolt (red.), *Groene Serie Schadevergoeding*, Deventer: Wolters Kluwer
4. Desgewenst kan aan het eind van de verwijzing de bijwerkdatum van een commentaar vermeld worden:
Vakstudie Omzetbelasting, art. 8 lid 1 Wet OB 1968, aant. 2 (online, bijgewerkt 24 december 2014)

6 Verbetering van de leesbaarheid

6.1 Redactionele aanpassingen in officiële teksten

Officiële regelgevingsteksten zoals wetten, Kamerstukken, brieven, aanschrijvingen e.d., mogen niet redactioneel bewerkt worden.

Officiële uitspraken mogen niet redactioneel bewerkt worden, uitgezonderd persoonsgegevens die moeten worden geanonimiseerd.

Alle letterlijk geciteerde (delen van) officiële teksten mogen niet redactioneel bewerkt worden.

Weglaten in een geciteerde officiële tekst moet men aangeven met: (...).

6.2 Spelling, schrijfwijzen en afkortingen

Voor spellingszaken en schrijfwijzen wordt *Het Groene Boekje* gehanteerd.

Opsommingen

Kies uit één van de volgende varianten:

1. één of meer zelfstandige zinnen per opsommingsitem (begin met een hoofdletter en eindig met een punt);
2. zinsdelen (begin met een kleine letter en eindig met een puntkomma, het laatste opsommingsitem eindigt met een punt).

Afkortingen

Gebruik afkortingen alleen wanneer voor een theoretisch begrip een (in het betreffende vakgebied) algemeen aanvaarde afkorting bestaat.

Pas afkortingen vooral toe in voetnoten, bronvermeldingen, verkorte verwijzingen en tabellen. Maak in verwijzingen voor afkortingen van instanties, publicatiebronnen en regelingen gebruik van de WKS-Bijlagen. Deze zijn van belang voor het geautomatiseerd aanbrengen van hyperlinks.

Dien verzoeken voor opname op deze lijst in bij WKNL-WKBS@wolterskluwer.com.

Afkortingen kunnen zowel voor de enkelvoudsvorm als voor de meervoudsvorm van een begrip staan.

Afhankelijk van hetgeen erop volgt, blijkt welke vorm bedoeld is:

p. 1-15	pagina's 1 tot en met 15
art. 215-218	artikelen 215 tot en met 218
par. 3-5	paragrafen 3 tot en met 5

Het wordt afgeraden om gebruik te maken van verdubbelingen van letters om aan te geven dat een meervoudsvorm bedoeld is (bijv. artt., pp, §§).